

KONGELIG NORSK AMBASSADE

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

U Off § 5.2.b

Deres ref.: 200603652-/CEF

Vår ref.: 454

Dato: 23. november 2006

Beskyttelse mot tvangsekteskap – tiltak for å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftes.

1. Innledning

Ambassaden viser til departementets høringsbrev av 12. oktober d.å. Vi setter pris på henvendelsen da den norske ambassaden er én av de norske ambassadene som kommer i kontakt med flest tvangsekteskapsaker.

2. Hoveddel

2.1. Spørsmål til høringsinstansene

2.1.1 Hvis det innføres et alderskrav på 21 år for oppholdstillatelse for ektefeller/samboere, jf. punkt 2 nedenfor, bør dette da kombineres med tiltak for å forhindre at unge personer holdes tilbake i opprinnelseslandet til 21-årskravet er oppfylt, jf. forslagene i punkt 9?

Ambassaden er av den oppfatning at et alderskrav må kombineres med andre tiltak for å forhindre at unge personer holdes tilbake i sitt opprinnelsesland til 21 – årskravet er oppfylt. Bakgrunnen er at vår erfaring tilsier at foreldrenes frykt for at barna vil etablere andre forhold vil føre til at de aktuelle familiene fortsatt vil gifte bort barna når de er unge, og holde dem tilbake til de er 21 år. Ambassaden ser nemlig at i forholdsvis mange saker drar mor med barna som er norske borgere, til Pakistan for å gå på skole. Barna oppholder seg så her til de fyller 18 år. Da returnerer de til Norge og forholdsvis kort tid etter blir de gift. Etter vår mening vil foreldrene lettere holde barna tilbake i ytterligere tre år dersom det kun oppstilles et alderskrav. Det skal også legges til at det etter ambassadens syn ikke bare er muligheten for å få en person til Norge som er formålet med et ekteskap inngått med tvang. Slike ekteskap handler ofte om eiendom, og behovet for f. eks å beholde eiendom og arvegods innen familien gjennom søskenbarnekteskap. Følgelig vil ikke et alderskrav alene medføre at man oppnår den tilsiktede effekt. Det vises herunder til våre merknader i forbindelse med innføringen av 23 års aldersgrense ifm med underholdskravet.

2.1.2 Hvilket av de tre alternative forslagene i punkt 9 foretrekkes?

Ambassaden vil innledningsvis påpeke at det viktigste er at det i lovgivningen innføres ytterligere tiltak som kan motvirke tvangsekteskap og at tiltakene stimulerer/oppfordrer til retur til Norge. Samtlige tre forslag anses å kunne fremstå som effektive tiltak så langt dette lar seg gjøre. Imidlertid er det innbyrdes forskjeller dem i mellom i forhold til hvor hensiktsmessige de vil kunne antas å bli.

Postadresse:
P.O.Box 1336
Islamabad
Pakistan

Kontoradresse:
H 25 - Str. 19
F 6/2 Islamabad
Pakistan

Telefon:
+92 51 227 9720-24
Telefaks:
+92 51 227 9726/9

Saksbehandler:
Audun Rogne
emb.islamabad@mfa.no
www.norway.org.pk

Ambassaden mener at forslag 1 ikke anses å gi et sterkt nok vern mot tvangsekteskap. Dersom man i forhold til vurderingen av om botidskravet er oppfylt skal legge til grunn folkeregistrert adresse, vil botidskravet forholdsvis enkelt kunne omgås. Erfaring viser nemlig at mange pakistanere ikke melder flytting/utvandring til Pakistan. Videre fremkommer det ikke om det med uttrykket "bodd i Norge de siste tre årene" siktes til perioder med tillatelse der referansen ikke er norsk borger. Dette bør presiseres. Dessuten vil en slik forståelse og praktisering av vilkåret forholdsvis lett kunne omgås ved å søke om fornyelse i tide og fremlegge bostedsattest for så å reise tilbake til opprinnelseslandet hvor vedkommende oppholder seg. Dette må også ses i sammenheng med usikkerheten som knyttes til folkeregistrert adresse. Endelig fremmer ikke dette forslaget i seg selv integrering.

Hva gjelder forslag 2 er det bedre enn forslag 1 idet det knytter seg færre kontrolltekniske vansker med det, samt at det fremmer herboendes integrering. Men det knytter seg betenkeligheter i forhold til hvorvidt herboende er i stand til å få arbeid, jf de utfordringer deler av innvandrerbefolkningen har med å skaffe seg arbeid og de kjønnsforskjeller som gjør seg gjeldende. På den andre siden deler ambassaden departementets syn hva gjelder at en oppfordring til å ta arbeid eller utdanning virker integreringsfremmede. Dette bør veie tyngre enn de betenkeligheter som knytter seg til oppstilling av et slikt krav.

Arbeidsforhold skal registreres i Arbeidstakerregisteret og det er viktig at det stilles krav om fremleggelse av kopi av slik innmelding. Dette vil et stykke på vei tilfredsstille kravene til notoritet og publisitet. Men i forbindelse med undersøkelser om underholdskravet er oppfylt har man avdekket fiktive arbeidsforhold, herunder fiktive lønns slipper. Dersom forslag 2 vedtas, vil dette også være et aktuelt problem. Et krav om dokumentert studieprogresjon anses hensiktsmessig i forhold studier. Når det gjelder botidskravet bør kun perioder med gyldig tillatelse tillegges vekt, jf det som er sagt i forrige avsnitt.

Forslag 3 er det mest krevende å oppfylle og vil omfatte flere personer. Dette er i seg selv betenkelig, men forslaget vil være det mest hensiktsmessige i bekjempelsen av tvangsekteskap. Særlig vil kvinners rettstilling kunne styrkes. Ambassaden deler departementets syn hva gjelder de integreringsmessige incentiver som er innbakt i forslag 3.

Ambassaden kommer forholdsvis ofte over saker hvor kvinner og barn både med norsk og pakistansk statsborgerskap, er "dumpet" i Pakistan. Det vises her særskilt til to av de tre konkrete eksemplene på tvangsekteskapsaker og de erfaringer ambassaden har gjort seg i arbeidet med tvangsekteskap, se nedenfor under punkt 2.1.5. Forslag 3 vil kunne motvirke slik dumping, samtidig som det forebygger tvangsekteskap. Forslaget vil også kunne sikre at både norske og barn med utenlandsk statsborgerskap får sin oppvekst og skolegang i Norge. Dermed får de kunnskap om det norske samfunnet og språket, hvilket igjen medfører at de står bedre rustet til å stå imot ekteskapspress fra familien. Ambassaden viser her til at den under besøk på skoler i Pakistan møter norske barn eller barn med bosettingstillatelse i Norge, som er sendt ned sammen med mor fordi familien ønsker at de skal få sin utdanning i Pakistan eller motvirke at de blir for norske. Videre vil det være lettere å få hjelp og beskyttelse enn hva som kan være tilfelle i Pakistan. Det vises her til vår erfaring med at det kan være svært farlig for kvinnene/mennene å fortelle at de har inngått et tvangsekteskap mens de fremdeles oppholder seg i Pakistan. Ved å stille krav om ektefeller ikke må ha sterkere samlet tilknytning til et annet land enn Norge, vil dette også kunne motvirke familievold. Det er dessverre ikke til å komme forbi at i de tvangsekteskaps saker ambassaden kommer i kontakt med er en risiko for at ulike grader av voldsutøvelse.

Når det gjelder den videre tolking og praktisering av forslaget vises det til eget avsnitt under punkt 2.1.5.

Samtidig som forslag 3 vil kunne motvirke bruk av tvang i ekteskap for immigrasjonsformål, vil det også kunne ha motsatt effekt i forhold til ekteskap inngått ved tvang for familiesamhold (les: eiendom og arv). Slike tvangsinngåtte ekteskap vil i henhold til forslag 3 uvegerlig resultere i at norskboatte vil måtte friste ny tilværelse i opprinnelseslandet.

På denne bakgrunn mener ambassaden likevel at forslag 3 er det mest hensiktsmessige i bekjempelsen av tvangsekteskap. I denne vurderingen er det sett hen til at de foreslåtte unntakene i stor grad vil få anvendelse i de urimelige tilfellene. Deretter er forslag 2 å foretrekke foran forslag 1, jf det som er redegjort for ovenfor.

2.1.3 Departementet foreslår at forslagene som skisseres i punkt 9 oppheves når herboende fyller 26–28 år. Bør aldersgrensen settes til 26, 27 eller 28 år?

Av vedlagt statistisk materiale til høringsbrevet fremgår det at de fleste bosatte pakistanske kvinner inngår ekteskap i alderen 18 – 23 år, mens tilsvarende tall for menn er 22 – 25 år. Ambassadens egne undersøkelser, se nedenfor, viser at i flertallet av sakene er den norske borgeren mellom 18 – 23 år på ekteskapstidspunktet og er såkalt 2 generasjons innvandrere (første generasjon nordmann). I et antall saker er en eller begge av partene under 18 år på vigselstidspunktet.

Etter ambassadens oppfatning taler tilgjengelig statistikkmateriale og vår egen erfaring for at de foreslåtte reglene bør gjelde generelt uavhengig av herboendes alder og at det i hver enkelt sak må vurderes om det foreligger "særlige grunner" som tilsier at det gjøres unntak, eventuelt at noen av de andre foreslåtte unntakene får anvendelse. Alderskravet i seg selv er nemlig ikke det avgjørende poenget, men derimot at hver enkelt sak undergis en individuell behandling.

Bakgrunnen er at vi ser at en bestemt aldersgrense kan medføre at norske borgere må friste en utrygg tilværelse i opprinnelseslandet, og at i noen tilfeller vil ikke alder i seg selv være et tilstrekkelig tiltak mot tvang. Det vises til at det kan inntre uforutsette forhold, f. eks dødsfall blant søsken som endrer familiers planer, med den følge at presset til å inngå ekteskap kan bli minst like stort etter at den unge har passert 26 eller 28 år.

Vårt syn er at en mulig gevinst knyttet til opphold i Norge ikke er den eneste årsaken til at aktuelle familier ønsker å presse de unge inn i et uønsket ekteskap. Følgelig kan foreldre og øvrig familie mene at det er verdt å ta ventekostnaden inntil den unge enten er 26 eller 28 år. Ambassaden viser her igjen til at en ekteskapsinngåelse på mange måter er en kontrakt mellom to familier, hvor et viktig hensyn er å holde verdier samlet. Det bør også her ses hen til at i underkant av 60 % av de pakistanske familiegjenforeningssakene er partene i slekt med hverandre, enten fetter-kusine, tremenninger eller lengre ute. Videre er cirka 1/3 av alle pakistanske ekteskap inngått med søskenbarn. På den andre siden ser ambassaden at hensynet til forutsigbare og praktiske regler kan tale imot at forslag 3 skal gjelde generelt uavhengig av herboendes alder.

Med hensyn til om det subsidiært bør oppstilles en aldersgrense på 26 – 28 år for når forslag 3 opphører å gjelde, mener ambassaden at det vil være marginale forskjeller i forhold til om grensen settes til 26 eller 28 år. Det vises til hva som er sagt i avsnittet ovenfor.

2.1.4 Forslag fra høringsinstansene

Ambassaden ønsker å foreslå følgende tiltak på saksbehandlingssiden:

1) Innføring av krav om ugifteattest

I arbeidet med å motvirke tvangsekteskap er det særdeles viktig at den aktuelle kvinne/mann vet at formålet med reisen til opprinnelseslandet er de skal inngå ekteskap. Et viktig tiltak er da at det innføres et krav om norsk ugifteattest som avhentes ved personlig oppmøte.

Den norske ekteskapslovens regler om prøving av ekteskapsvilkårene gjelder for brudefolk som gifter seg etter norsk lov. Som påpekt ovenfor er det ambassadens klare oppfatning at de fleste tvangsekteskap blir inngått i utlandet, eks at datter, som er etnisk pakistaner men norsk statsborger, tvinges inn i et ekteskap i Pakistan. I disse tilfellene er det pakistansk rett som vil regulere gyldigheten

av ekteskapet. Når ektefellen søker om familiegjenforening vil vigselen bli godtatt dersom den er gyldig i det landet der den er foretatt, med mindre vigselen er sterkt støtende mot norsk rettsoppfatning (ordre public). De helt klare tvangsekteskapene vil stride mot ordre public og vil ikke godtas etter norsk rett. De godtas heller ikke etter pakistansk rett.

Imidlertid godtas det flere tilfeller som medfører at faren for tvangsekteskap øker. Eksempelvis stilles det ved en familiegjenforeningssøknad ikke krav om at den norske borgeren må ha fått utstedt ugifteattest fra Norge før ekteskapet ble inngått. Det er ambassadens oppfatning at de færreste norske borgerne som gifter seg i Pakistan har en slik attest.

Ambassaden er derfor av den oppfatning at norske borgere som gifter seg i utlandet etter utenlandsk rett, på forhånd bør ha fått utstedt en ugifteattest i Norge hvis ekteskapet senere skal kunne danne grunnlag for familiegjenforening i Norge. Etter ambassadens oppfatning er det også ønskelig at også utenlandske borgere, med oppholdstillatelse i Norge, også må fremlegge en slik attest. Det viktigste tiltaket i forbindelse med utstedelse av ugifteattest, er imidlertid at den bør kun utstedes ved personlig frammøte. Her ligger etter ambassadens skjønn kanskje det viktigste forebyggende tiltaket mot tvangsekteskap. Ved å forlange personlig frammøte for attesten vil den unge selv være kjent med formålet for reise til Pakistan. Det er nemlig ikke sjelden slik at ekteskap inngås uten at den unge er forberedt på dette. Tiltaket kan bevirke at drøftingen innen familien med hensyn til ekteskapsinngåelse finner sted i Norge med muligheter for den unge til å hente råd og støtte i Norge. Dette forhindrer ikke tvang, men det kan forebygges.

2) Økonomiske midler stilles til disposisjon ifm advokatbistand og retur til Norge

I ambassadens arbeid med å bistå norske borgere som står i fare for å bli tvangsgiftet/allerede er giftet bort mot sin vilje, støtter vi på store praktiske vanskeligheter knyttet til å kunne skaffe dem advokathjelp i forbindelse med innhentelse av court order der situasjonen vurderes som akutt. Formålet er da at den tvangsgiftede presenteres for retten. Situasjonen er at det ikke er stilt økonomiske midler til rådighet for dette formål. Tilsvarende gjelder i forhold til å kunne betale for flybillett til Norge. I de færreste tilfellene har nemlig den tvangsgiftede eller familiemedlemmer som støtter henne/ham midler til å kunne betale for hjemreisen.

Ambassaden ønsker således at det til enhver tid finnes avsatte midler til dette formål. Det vil være et vanskelig utfordring å hindre misbruk av slike midler, men dette må ikke forhindre at de kan anvendes når det trengs.

3) Styrking av informasjonsarbeidet i Norge

Økt bevisstgjøring og samarbeid med de aktuelle innvandrer miljøene i Norge er også viktig i arbeidet med å motvirke tvangsekteskap. Det er således nyttig at myndighetene, frivillige organisasjoner i samarbeid med innvandrergruppene setter i verk målrettede informasjonskampanjer i Norge. F.eks bør det på samtlige politi- og lensmannskontorer, sykehus, andre helseinstitusjoner og offentlige kontorer henge plakater med informasjon om organisasjoner som kan kontaktes ved behov.

2.1.5 Eventuelle andre merknader/synspunkter

Ambassaden har ikke vurdert ordlyden i de tre alternative utkastene til, men vil nedenfor komme med generelle kommentarer og vise til vårt arbeid med disse sakene.

Når det gjelder tolking og praktisering av forslag 3 er ambassaden enig med departementet at det er forholdene på søknadstidspunktet som veier tyngst. Det alminnelige utgangspunktet i norsk forvaltningsrett er imidlertid at det er forholdene på vedtakstidspunktet som er avgjørende. Dersom man skulle legge avgjørende vekt på forholdene på vedtakstidspunktet ville det kunne medføre at søkere og herboende i større grad spekulerte i lang saksbehandlingstid. Videre kan det inntre uforutsette forhold etter fremsettelsen av søknaden som søker/herboende ikke er nærmest til å bære risikoen for. F. eks kan herboende miste arbeidet sitt etter søknaden er fremsatt.

I de tilfeller hvor herboende ikke anses å ha vesentlig tilknytning til Norge, foreslås det at også søker da må ha tilknytning til Norge. Det må da avklares hva slags tilknytning som er relevant å se hen til. Ambassaden deler langt på vei departementets opplisting av relevante momenter i den konkrete skjønsmessige vurderingen og at det ikke er mulig å gi en uttømmende oppregning. Men vi mener at det er betenkelig å skulle anse tidligere visumbesøk som relevant. Det vises til at visum forutsetter frivillig retur til hjem-/opprinnelseslandet etter endt besøk. Videre bør oppholdstid i Norge som er opparbeidet under bristende forutsetninger ikke gis vekt. F. eks har en utlending oppholdt seg i flere år med tillatelse basert på et avdekket proforma ekteskap uten at tidligere tillatelse er tilbakekalt. Dersom slik opparbeidet botid skulle tillegges betydning vil det kunne anses støtende mot folks alminnelige rettsoppfatning.

Ambassaden mener videre at de foreslåtte unntakene fra forslagene i all hovedsak fremstår som hensiktsmessige, men ønsker likevel å knytte noen kommentarer til dem.

Hva gjelder forslaget om at ingen av bestemmelsene skal gjelde i de tilfeller hvor ekteskapet var inngått før tidspunktet for herboendes innreise til Norge, vil ambassaden bemerke at etter pakistansk rett kan jente/gutt på 16 år inngå gyldig ekteskap i Pakistan. For at et slikt ekteskap skulle kunne ha vært inngått i Norge, kreves det samtykke fra fylkesmannen. I tillegg inngås ekteskap i enkelte tilfeller fra det tidspunkt jentene har kommet i puberteten. Det er flere tilfeller av at et slikt ekteskap blir godtatt i Norge, og danner grunnlag for familiejenforening, hvis søknaden fremmes etter at jenta/gutten er fylt 18 år. Dersom det ikke blir lagt til grunn at dette strider mot ordre public, er det mange som ville kunne omfattes av den foreslåtte avgrensning av personkretsen.

Videre kan den foreslåtte avgrensning åpne opp for fremleggelse av enten falske eller antedaterte vigselsattester. Ambassaden viser til at det er et kompliserende forhold at dokumentasjon i Pakistan kan være vanskelig å verifisere. Erfaring viser at det å skaffe falske eller ekte dokumenter med uriktig innhold ikke er særlig vanskelig i Pakistan. Ambassaden fører ingen statistikk over dette, men en annen europeisk ambassade anslo etter undersøkelse for få år siden at cirka 80 % av mottatt dokumentasjon ikke var ekte originaler. På den annen side er det mulig at risikoen for fremleggelse av falsk/antedatert dokumentasjon på et inngått ekteskap er liten fordi det er tale om personer som kom til Norge i ung alder. Uansett er ambassaden av den oppfatning at det er viktig å presisere enten i lov, forskrift eller forarbeid hva som er ment med "før herboendes innreise til Norge." Det bør fremgå om det enten siktes til tidspunktet for førstegangs innreise eller tidspunktet for eventuell gjeninnreise til Norge. Dette kan være vanskelig å fastslå når personen ikke har meldt flytting/utvandring fra Norge. Det vises her til vår erfaring med at norske barn i skolepliktig alder får sin skolegang i Pakistan uten at det nødvendigvis meldes flytting/utvandring til folkeregisteret.

Når det gjelder unntaket for personer over 26-28 år vises det i helhet til våre kommentarer ovenfor i punkt 2.1.3.

Ut fra hensynet til Norges internasjonale forpliktelser er det naturlig at det oppstilles et unntak for EØS – borgere. Imidlertid har ambassaden erfart at EØS – dokumenter forfalskes og benyttes av tredjelandsborgere for å skaffe seg opphold i Norge/EØS. For å få avklart de underliggende forholdene vil dette unntaket nok medføre lengre saksbehandlingstid og kreve større ressurser til utlendingsforvaltningen både hjemme og ute.

Videre ønsker ambassaden å knytte noen merknader til forslaget om at det skal kunne gjøres unntak dersom "særlige grunner" taler for det. Det er etter vårt syn at viktig at unntaket ikke blir for omfattende med den mulige følge at den faktiske hovedregelen blir at det gjøres unntak. Så langt som mulig bør det presiseres enten i forskrift eller forarbeidene hvilke tilfeller som kan tenkes å falle inn under begrepet "særlige grunner." Hva gjelder de beskrevne tilfeller i høringsbrevet anses de hensiktsmessige og det er fornuftig at det forhold at ektefellene eventuelt har barn sammen ikke foreslås omfattet av dette unntaket. Hvis en norsk statsborger får barn, blir barnet også norsk borger,

uansett hvor barnet er født. I enkelte saker blir derfor den tvangsgiftede kvinnen holdt i Pakistan til graviditeten er så langt framskredet at hun ikke kan ta abort. Hvis hun nå skiller seg fra sin ektefelle kan han søke om familiegjenforening med barnet. Å motvirke at kvinner utsettes for slike overgrep er særdeles viktig.

Ambassadens erfaringer

Hovedvekten av ekteskap inngått av etniske pakistanere i Norge, blir inngått i Pakistan.

For familiegjenforeningssøknader med ektefelle fra Pakistan har ambassaden, for 2004 og for januar til og med mai 2005, laget en oversikt over slektskap, alder, søkers utdannelse, referansens nasjonalitet mv. Tallene viser at rett i underkant av 60 % av de pakistanske familiegjenforeningssakene er partene i slekt med hverandre, enten fetter-kusine, tremenninger eller lengre ute. Ca 1/3 av alle pakistanske familiegjenforeningssøknader med ektefelle er ekteskapet inngått med søskenbarn. Ca 80 % av de pakistanske familiegjenforeningssakene med ektefelle/forlovede er de tradisjonelle arrangerte ekteskapene. I flertallet av sakene er den norske borgeren mellom 18-23 år på ekteskapstidspunktet og er såkalt 2 generasjons innvandrere (første generasjon nordmann).

I et antall saker er en eller begge av partene under 18 år på vigselstidspunktet.

Videre er det vanskelig å anslå omfanget av fenomenet som også har glidende overganger mellom det arrangerte og tvangsekteskap. Vår erfaring er at det er den norske borgeren som har definert situasjonen som tvang. Ambassaden befattning med sakene har vært av ulik karakter, alt fra e-mail henvendelse om råd i forhold til tvangsekteskap til praktisk assistanse for å få mishandlede og/eller tvangsgiftet person i fysisk sikkerhet. Fellestrekket i tvangsekteskapsaker er at den norske borgeren har sterke lojalitetsbånd til familien og et ønske om anonymitet i forhold til de opplysninger som gis. Dette skyldes ikke minst frykt for familiens reaksjoner.

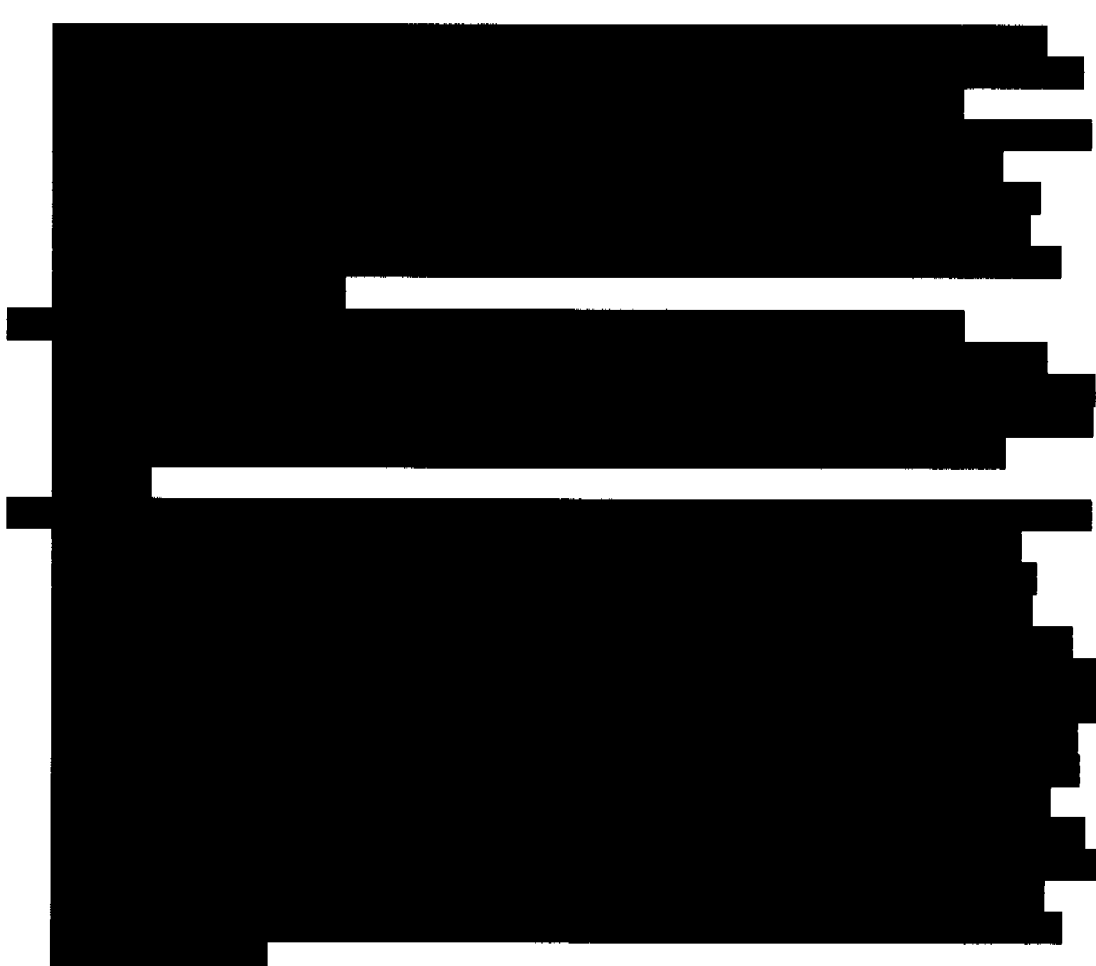
Det er ambassadens klare oppfatning at de fleste tilfellene av tvangsekteskap gjelder ekteskap inngått utenfor Norge. Dette gjelder i alle fall særlig for etnisk pakistanere. Det tradisjonelle scenariet er at datter eller sønn i Norge blir med sine foreldre til deres hjemland, enten på ferie eller med beskjed om at en av besteforeldrene er syke. Vel på plass i Pakistan blir datteren/sønnen fratatt pass, penger og billetter og blir presset til å inngå ekteskap, gjerne med en slektning. Alternativt har de oppholdt seg lenge i Pakistan enten på grunn av skolegang eller de er sendt tilbake fordi de var i ferd med å bli for integrert i det norske samfunnet.

Antallet tvangsekteskap kan synes økende. Ambassaden verken kan eller bør imidlertid fremdeles ikke tallfeste antallet tvangsekteskapssaker, men det virker som om tallet er økende og at det fremdeles er store mørke tall. Det vises til at ambassaden med jevne mellomrom mottar tips, telefonhenvendelser om mulige tvangsekteskapssaker uten at vi mottar ytterligere henvendelser enten fra jenta/gutten, bekymrede familiemedlemmer og venner. Videre er de som nå inngår ekteskap i Pakistan, ofte født og oppvokst i Norge. Deres opplevelser av å være i Pakistan varierer. Noen har ofte besøkt Pakistan og er kjent med kulturen og klimaet. Andre har sjeldent vært i Pakistan, snakker lite urdu/punjabi, og klager over varmen, støvet, insektene og lukten. Disse guttene og jentene har flere års skolegang fra Norge, men likevel inngår de ekteskap med sin fetter/kusine, som ikke har skolegang, som er fra landsbygda og som ikke har spesielle arbeidsmessige kvalifikasjoner. Ambassadens syn at det virker som om tallet på tvangsekteskap øker skyldes både skarpere kulturskiller mellom norsk ungdom med pakistansk opprinnelse, og – forhåpentligvis – at det offentlige fokus og ambassadens og andres innsats har gjort det lettere for den unge å si ifra om tvang.

Eksempler på tvangsekteskapssaker:

[Unntatt offentlighet, jf. offl. § 2 første ledd og fvl. § 13 første ledd nr. 1.]

[Redacted text block]

Ambassadens arbeid med tvangsekteskapssaker

Ambassaden har utarbeidet egne, interne retningslinjer for håndtering av saker knyttet til tvangsekteskap. Vi har også utarbeidet oversikt over aktuelle adresser på advokater, NGO'er, sikre hoteller og kontaktpersoner på andre ambassader som har erfaring med tvangsekteskapssaker.

Ambassaden har i flere år foretatt separate samtaler med alle norske borgere som har inngått ekteskap i Pakistan, såfremt de fremdeles befinner seg i Pakistan. Norsk personell på visumseksjonen har en samtale med disse alene, hvor de blir spurt om de har det bra, om ekteskapet var inngått frivillig og om de trenger bistand fra ambassaden. Vi spør også om når de har tenkt å reise tilbake til Norge. Denne rutinen ved ambassaden er nå så godt innarbeidet i det pakistanske miljøet at stort sett alle møter på ambassaden hvis de fortsatt er i Pakistan. I de tilfellene hvor den norske ektefellen ikke møter, spør vi om grunnen til dette og krever at de møter ved en snarlig anledning - ellers vil familiegjeningssaken ikke bli sendt Norge. Denne praksis bygger på konkrete erfaringer. Eksempelvis var forklaringen i en sak på hvorfor den norske ektefellen ikke møtte at hun hadde mageproblemer. Ambassaden godtok ikke dette som forklaring på at hun ikke kunne møte når hun ble bra igjen. Da hun møtte på ambassaden viste det seg at hun var tvangsgiftet og hun ble hjulpet tilbake til Norge.

Til ambassadens spørsmål til norske borger om de har inngått ekteskapet frivillig, er det ikke sjeldent at svaret er at ekteskapet "i alle fall er arrangert". Det er her viktig å være klar over at personer som er i Pakistan, som har vært utsatt for et presset ekteskap og som kommer i kontakt med ambassaden, ofte er i en forvirret situasjon. Det er flere tilfeller av at de først klarer å si at dette var et tvangsekteskap etter at de har kommet tilbake til Norge. Ambassaden vil videre bemerke at tvangsekteskap ikke bare

er tvang ved inngåelsen av et ekteskap. Hvis en part ønsker å bryte ut av et ekteskap, og blir tvunget av familien til å fortsette ekteskapet, så er dette også et tvangsekteskap. Betydningen av god innsats i Norge for å håndtere tvangsekteskap skal derfor understrekes.

Det er verdt å understreke at hver enkelt tvangsekteskapsak skiller seg fra hverandre og det finnes ingen standard løsning. Videre er det viktig å påpeke det sensitive i forhold til mulig voldsutøvelse i disse sakene. Ambassaden går forsiktig fram, før den initierer tiltak. Ambassaden er selv svært forsiktig med å oppsøke personer direkte i landsbyen uten at man har en legitim, ufarlig grunn for besøket, eller at man har en meget høy grad av sikkerhet for at den tvangsgiftede ikke risikerer ytterligere problemer/trusler ved et ambassadebesøk. Ambassaden er også forsiktig med å påskynde en prosess som den tvangsgiftede selv ikke er helt innforstått med konsekvensene av, slik som brudd med familien. Vedkommende er ofte i en forvirret tilstand, dradd mellom familielojalitet, egne ønsker og ulike trusler fra familiemedlemmer. Vi prøver derfor å være lydhøre i forhold til hva den tvangsgiftede sier og ønsker og forklare hva ambassadens rolle/bistand kan være.

Ambassaden har i saker tilknyttet tvangsekteskap et internt tett samarbeid, der både ambassadøren, kansellisten, politisambandsmannen og visumseksjonen samarbeider. Alle norske utsendte blir gitt kopi av de interne retningslinjene da alle utsendte kan motta telefoner knyttet til tvangsekteskap når vedkommende betjener ambassadens vakttelefon.

Ambassaden har videre forhåpninger om at Familieprotokollen mellom Pakistan og Norge vil være et viktig tiltak i arbeidet mot å motvirke tvangsekteskap.

Oppsummering

På bakgrunn av vår erfaring er det svært viktig at den som utsettes for et tvangsekteskap så raskt som mulig får returnere til Norge. Etter retur til Norge får de tid til å områ seg og finne ut om de orker å ta oppgjøret med foreldrene og øvrig familie med potensiell mulighet for brudd med familien for alltid/et lengre tidsrom. Ambassaden er av den oppfatning at de tre alternative foreslåtte lovforslagene vil kunne være viktige tiltak for å motvirke tvangsekteskap. De unge jentene/guttene vil kunne vise til at det norske samfunnet og lovgiver krever at de opparbeider seg tilknytning til Norge og at det gjøres ved retur til Norge. Når det gjelder den innbyrdes rangering mellom de tre forslagene vises det i helhet til punkt 2.1.2 ovenfor. Like viktig er tiltak som kan bidra til at hensikten å utøve tvang avdekkes mens den unge er i Norge, jf punkt 2.1.4 1) ovenfor.

Ambassaden vil også understreke at de foreslåtte tiltakene ikke må ses isolert, men i sammenheng.

Med vennlig hilsen

Audun Rogne
Førsteambassadesekretær

Godkjent av ambassadør Janis Bjørn Kanavin